

Бора Наталія Юрївна,
старший викладач кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу,
Грещук Даніель Степанович,
студент спеціальності «Маркетинг»
Мукачівського державного університету

ТОВАРОЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЗЕРНА В УКРАЇНІ

У зв'язку із вдосконаленням технології вирощування зерна в Україні, розширенням площ високоефективних культур, щорічні показники валового збору зерна поволі зростає. Україна продовжує займати ключові позиції на світовому ринку зерна, тобто експортна складова в зерновому балансі систематично зростає.

Зерно - найважливіший продукт сільськогосподарського виробництва. Його використовують у борошномельній, круп'яній, пивоварній, спиртовій, та інших галузях харчової промисловості. Зерно - основний компонент комбікормів і база для тваринництва. Основними зерновими культурами в Україні є озима пшениця і жито, круп'яними – просо, гречка і рис, зернофуражними – ячмінь, кукурудза і овес, зернобобовими – горох та соя, олійними – соняшник і ріпак.

Озима пшениця – основна продовольча зернова культура, посіви якої займають до половини зернового клину. Найвища концентрація їх у степовій (понад половину посівів) і лісостеповій зонах (понад третину). Значно менше посівних площ під озимою пшеницею на Поліссі. Озиме жито – цінна продовольча культура.

Останні десятиліття Україна на світовому ринку зерна мала статус країни виробника фуражного зерна із загальною часткою у валовому виробництві його складала близько 80%. Проте ситуація із 2017-2018 року покращилася та в 2019 році урожай озимої пшениці на 65% складається із продовольчого зерна і 35 % з фуражного. На зростання частки якісного продовольчого зерна в Україні вплинули наступні фактори:

- 1) вдосконалення технології вирощування пшениці (інтенсивна технологія вирощування озимої пшениці, з метою отримання врожаю зерна першого, другого та третього класів);
- 2) ефективний підбір сортів озимої зернової з ширшим використанням насіння високо-інтенсивних сортів із здатністю до накопичення білків та клейковини;
- 3) оптимізація мінерального живлення посівів (впровадження спеціальної системи живлення посівних площ шляхом застосування мінеральних добрив);
- 4) використання інструментів «точного рільництва»
- 5) підвищення ефективності зернових посівів шляхом хімічного захисту.

Оскільки Україна являється одним із найбільших виробників зерна, то виникає необхідність формування нормативно-правового забезпечення та умов зберігання зерна, відповідність якості зерна міжнародним стандартам.

В Україні з початку нинішнього маркетингового року почав діяти новий стандарт розподілу за класністю (класифікація пшениці по класам), тобто по вмісту

білка та клейковини – ДСТУ 3768:2019 «Пшениця. Технічні Умови». Розрізняють два види пшениці - м'яка і тверда. Для першого виділено всього чотири класи, для другого - п'ять, і між ними існує доволі суттєва різниця за показниками якості. Скажімо, пшениця 1 класу для найпоширеніших у нас м'яких сортів повинна мати вміст білка 14% та 28% клейковини. Натомість 4 клас - довільний вміст білка і клейковини. В товарознавстві, до фуражного зерна не застосовується така класифікація пшениці по класам. Норми вологості не повинне перевищувати показник 14%, вміст сміттевої домішки - 5%, а сажкового зерна - 10% [2].

Україна є членом Міжнародної організації по стандартизації (ISO). Національні стандарти, відповідають міжнародним вимогам та технічним регламентам. Процедури підтвердження відповідності є основними елементами системи технічного регулювання в Україні. Згідно Закону України «Про стандартизацію», стандартизація - це діяльність, яка полягає у встановленні положень для загального та багаторазового застосування щодо наявних чи можливих завдань з метою досягнення оптимального ступеня впорядкування у певній сфері, результатом якої є підвищення ступеня відповідності продукції, процесів та послуг їх функціональному призначенню, усуненню бар'єрів у торгівлі і сприянню науково-технічному співробітництву [1].

Нормативні документи із стандартизації поділяються на державні стандарти України, галузеві стандарти, стандарти науково-технічних та інженерних товариств і спілок, технічні умови, стандарти підприємств. Стандартизація зернової продукції є одним з базових елементів забезпечення її якості.

Під поняттям якості в товарознавстві, як невід'ємної характеристики та складової, розуміють сукупність властивостей і характеристик товару, що дозволяють задовільнити потреби споживачів. Якість зерна оцінюють за п'ятьма групами ознак: органолептичними, ботаніко-фізіологічними, фізичними, хімічними, технологічними. При органолептичній оцінці зерна визначають за допомогою органів чуття: кольором, запахом, смаком, відтінком та іншими. При ботаніко-фізіологічній оцінці зерна встановлюють культуру, її вигляд, форму (озима, ярова), морфологічні властивості, колір, схожість. При оцінці фізичних властивостей визначають форму насіння, густину, лінійні розміри, механічні пошкодження, виповненість, тріщинуватість, щуплість, масу 1000 зерен, зараженість шкідниками, склоподібність, засміченість [4].

Стандарти на зерно складаються з п'яти розділів.

Розділ 1. Типи і підтипи. Містить розподіл зерна на окремі якісні групи (типи, підтипи) за ботанічною, технологічною, харчовою і фуражною гідністю. В основу розподілу на типи і підтипи покладені стійкі морфологічні і фізіологічні ознаки, біологічні особливості чи райони вирощування.

Розділ 2. Технічні вимоги. Містить перелік вимог, які висуваються до показників якості зерна. Це дозволяє встановлювати відповідність вимогам стандарту даної партії зерна. В розділі регламентуються вимоги до якості зерна для заготівлі (при закупівлі державою через державну заготівельну систему) і постачання (направленого державною заготівельною системою для продовольчих, кормових і технічних цілей. У другому розділі викладені вимоги до показників безпеки, а також дається повний опис складу сміттевої, зернової сумішей і

основного зерна.

Розділ 3. Приймання. Містить правила приймання зерна тієї чи іншої культури.

Розділ 4. Методи визначення якості. Містить посилання на стандарти, якими слід користуватися для визначення тих чи інших показників якості.

Розділ 5. Транспортування і зберігання. Викладає принципи розміщення і зберігання зерна. Зерно всіх культур розміщують, транспортують і зберігають в чистих, сухих, без сторонніх запахів, не заражених шкідниками хлібних запасів транспортних засобах і зерносховищах у відповідності з правилами транспортування, санітарними правилами і умовами зберігання, які затверджені у встановленому порядку [3].

Таким чином, оновлення стандарту ДСТУ 3768:2019 «Пшениця. Технічні Умови» здійснювалося з метою оптимізація та удосконалення нормативної бази у сферах виробництва, заготівлі, зберігання, переробки, торгівлі та визначення якості зерна пшениці м'якої та твердої на продовольчі і непродовольчі потреби відповідно до структури її вирощування в Україні. Основними ініціаторами оновлення даного стандарту виступали такі суб'єкти ринку: Українська Зернова Асоціація, ВГО «Українська Аграрна Конфедерація», ГС «Аграрний Союз України», ТОВ «НІБУЛОН», ГС «Борошномели України», Всеукраїнська асоціація пекарів, Об'єднання «УКХЛБПРОМ», Європейська Бізнес Асоціація та Американська Торгівельна Палата в Україні та ін.

Список використаної літератури:

1. Про стандартизацію [Текст] : закон України (від 17 травня 2001 року № 2408-III) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - №31.
2. Класифікація якості пшениці. [Електронний ресурс]: Режим доступу <https://ambarexport.ua/blog/wheat-grain-quality-classification>
3. Пшениця [Текст] : національний стандарт України. Технічні умови. ДСТУ 3768:2004. Київ. Держспоживстандарт України.
4. Савенко І.М. Стандартизація зернової продукції - основа функціонування макрологістичної системи виробництва та перерозподілу зерна в Україні. [Електронний ресурс]: Режим доступу [file:///C:/Users/natka/Downloads/ecan_2013_12\(4\)__66%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/natka/Downloads/ecan_2013_12(4)__66%20(1).pdf)

Бора Наталія Юрївна,
старший викладач кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу,
Мукачівського державного університету
Шершун Віолета Віталіївна,
студентка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ РЕКЛАМИ НА ПСИХОЛОГІЮ ТА ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧА

Формування сучасного ринкового простору на основі взаємовигідних

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>